

Inleiding

Wanneer een sekswerker naar De Rode Draad belt om te vragen of ze thuis kan ontvangen, moesten we altijd eerst vragen uit welke gemeente ze belde. De regels verschillen namelijk per gemeente. Daardoor kwam in 2004 het idee op om de Kaderwet weer eens van stal te halen. In 2006 werd onze wens gehonoreerd en we schreven:

Tot ons genoegen zagen wij dat de regering voornemens was een kaderwet voor de prostitutie in het leven te roepen.

Wij menen echter dat een kaderwet alleen het gewenste effect zal hebben als die ook de positie van de prostituee veilig stelt. Dit kan onder andere door de eis op te nemen dat alleen bedrijven met een transparante bedrijfsvoering, waar de arbeidsrechten van prostituees geregeld zijn, een vergunning kunnen krijgen. Wij staan hierin niet alleen. Het Hugo Sinsheimer Instituut heeft in haar aanbevelingen in het onderzoek naar arbeidsrelaties eenzelfde aanbeveling gedaan. Dit onderzoek is overigens uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en moet gezien worden als een van de pogingen de motie Griffith/De Pater over de arbeidsrelaties in de prostitutie uit te voeren.

Daarnaast vergemakkelijkt een kaderwet de toepassing van de Bibob wetgeving. De prostitutiebranche is immers nog een jonge bedrijfstak waar de regelgeving nog niet is toegepast en waar de kans groot is dat mensenhandelaren er misbruik van maken. Een transparante bedrijfsvoering kan een bijdrage leveren aan het weren van criminele elementen in deze branche.

Een tweede voorwaarde voor een gewenst resultaat van een kaderwet is dat misstanden landelijk gemeld moeten kunnen worden.

Tot slot merken wij op dat een kaderwet niet een nieuwe wet is, maar een bundeling van bestaande wetgeving. Voor meer informatie over de mogelijkheden van een kaderwet: zie het bovengenoemde rapport.

In 2006 hielden we de volgende lezing tijdens een debat over een prostitutiewet, georganiseerd door de wetenschapswinkel op 6 februari 2006

Ik begin mijn verhaal met de weergave van een telefoon gesprek. Een vrouw belde een maand of wat geleden met de volgende vraag:

Ik betaal belasting, ik ben meerderjarig en ik werk legaal. Ik wil voor mezelf vanuit mijn eigen huis als escort beginnen. Maar dat mag niet, want dan moet ik mijn postcode vermelden. Dat komt neer op mijn adres in de krant zetten. Ik heb nog geprobeerd een vergunning aan te vragen maar die krijg ik niet. Willen ze dan dat ik weer in een club ga werken, waar ik de helft moet afdragen en waar in de kamers een bordje hangt met de tekst als een meisje bepaalde handelingen niet wilt verrichten, kunt u als klant reclameren bij de gastvrouw. Hier in deze gemeente lukt het niet, moet ik dan verhuizen?

Dames en heren, dit telefoongesprek geeft drie grote problemen weer die men wil oplossen met een prostitutiewet. Maar wat verstaan we onder een prostitutiewet?. Laten we eerst aan de hand van de drie problemen de kwestie van de prostitutiewet wat helderder gaan stellen. Het woord prostitutiewet is namelijk een eigen leven gaan leiden waardoor de verwarring alleen maar groter wordt.

Terug naar het eerder genoemde telefoongesprek. Het ging om een vrouw die zelfstandig als escort wilde werken. Zonder pooier, zonder loverboy maar ook zonder onnodige inbreuk op

haar privacy. Zij stuitte op de aanzet tot een soort prostitutie wet die ook wel de ESCORT wet wordt genoemd. Die aanzet is gegeven door het convenant dat justitie met de dagbladen heeft gesloten: te weten, escortbureaus mogen alleen nog adverteren onder vermelding van hetzij het inschrijvingsnummer bij de Kamer van Koophandel, hetzij onder vermelding sofinummer en postcode. In beide gevallen raakt het woonadres van de prostituee bekend. Dit convenant was bedoeld om uitbuiting en illegaliteit tegen te gaan. Helaas, het treft de individuele zelfstandige prostituee, en degenen tegen wie het bedoeld is zetten hun kwalijke praktijken gewoon voort. Zij zijn immers wel in staat ergens een postcode en een sofinummer te kopen. En als een individuele prostituee die hindernis toch neemt, dan moet ze een vergunning aanvragen, een vergunning die ze niet krijgt. Een tweede bezwaar is dat je er niet bent met een escortwet, want binnen de kortste keren moet je ook een massagewet, een tippelwet en barwet gaan maken.

Ik denk dat het beter is om het van de andere kant aan te pakken: met andere woorden, de vlucht in de escort tegen te gaan door het legale circuit aantrekkelijker te maken. Weer terug naar het telefoongesprek. Want waar kan de vrouw werken zonder de helft te moeten afstaan en met een garantie dat ze niet haar eigen grenzen hoeft te overschrijden? En weer staan we met een mond vol tanden. Ook wij zijn immers nog naarstig op zoek naar werkplekken waar het nu wel goed geregeld is. Weliswaar is het in de meeste bedrijven schoon, doet de politie zijn best om mensenhandel tegen te gaan, maar met de toepassing van het arbeidsrecht is het nog slecht gesteld. U moet weten dat we in 2005 als taak hadden informatie over zelfstandig ondernemerschap en loondienst in de bedrijven uit te delen. We zijn nu bezig dit karwij af te maken. Begin volgende maand beginnen we aan de eindrapportage. Maar we hebben wel een aardig overzicht van de stand van zaken. We begonnen met een lijst van iets meer dan 600 bedrijven die we van diverse internetsites hadden afgeplukt. Tussen twee haakjes, een drastische afname want in 2000 werden er nog 800 geteld. Van die 600 bedrijven bleken er meer dan 100 inmiddels ook gesloten te zijn. Enkele waren omgevormd tot parenclub of escortbedrijf. Overigens - van die 600 al of niet gesloten bedrijven was een ZESDE Thaise Massagesalon. Ik ga daar nu niet op in, maar het is op zijn minst opvallend. Het overgrote deel van de andere bedrijven hebben we in kaart gebracht. De gegevens over het restant komen uiterlijk 1 maart binnen.

Wat zien we? Er zijn een paar bedrijven, een stuk of vijf, waarvan we een goede indruk hebben. Of dat inderdaad terecht is, moet echter nog blijken. In het verleden zijn we vaak teleurgesteld omdat we achteraf toch klachten kregen of omdat het na een tweede bezoek er minder ideaal uitzag. Op zijn best komen we nep-zelfstandige ondernemerschap tegen. Dit betekent dat prostituees alleen op papier zelfstandig ondernemer zijn. Dus wel aan alle plichten moeten voldoen maar niet de rechten kunnen genieten van het zelfstandige ondernemerschap. Wat we ook zien, en dat vinden we ook een indicatie van de aantasting van de psychische en fysieke integriteit: vaste prijslijsten voor bepaalde handelingen, bijv. drie kwartier anaal kost zoveel en vermeldingen van prijzen voor onveilige orale seks. Met andere woorden, de fysieke en psychische integriteit, wordt grootscheeps geschonden in bedrijven die dat zogenaamd proberen te voorkomen door de vrouwen tot zelfstandig ondernemer te bombarderen.

Soms komen we in hele vieze tenten en/of pikdonkere tenten. Zo donker, dat de vrouwen amper hun klanten kunnen ontwaren. En daar moeten ze dan minimaal een uur of acht doorbrengen. Zit de arbeidsinspectie overigens in de zaal? Dit is een retorische vraag, ik verwacht geen antwoord want ze zijn er niet. Ze komen pas in actie als een individuele vrouw die in loondienst werkt een klacht indient. Werk aan de winkel. Vooral in die paar bedrijven

waar de belastingdienst en uwv dienstverbanden hebben geconstateerd.

En jawel, in sommige bedrijven wordt al met loondienst gewerkt. Ook dat stemt niet tot vrolijkheid. De vrouwen krijgen rare nul uren contracten aangeboden. Dus oproepcontracten. In vrijwel alle gevallen die we hebben gezien betekent dat dat de vrouwen in de bedrijven moeten gaan zitten en dat de betaling pas ingaat zodra de eerste klant binnenkomt, als die al binnenkomt. Dat is dus niet de bedoeling. Verder zien we nog bizarre boetesystemen, in een geval moest een vrouw 5000 euro betalen als ze weg zou lopen om bij een ander bedrijf te gaan werken. Het wettelijk minimumloon en de flexwet worden niet toegepast. Ja, en dat zou je kunnen oplossen door een soort cao. Een echte cao zit er voorlopig niet in, omdat geen pakweg 5000 vrouwen de exploitanten durven te trotseren. Wanneer een individuele vrouw naar de rechter zal gaan, zal ze hoogstwaarschijnlijk gelijk krijgen, maar we kunnen niet verwachten dat al deze vrouwen ook nog eens allemaal afzonderlijk een proces gaan aanspannen. Dus, als dat opgelost kan worden met een soort cao, die men ook wel prostitutiewet noemt, onze zegen heeft u. Maar dan moet er eerst nog goed gekeken worden naar de uitzonderingen. Het ligt voor de hand om de contracten aan te passen aan de specifieke eisen van de bedrijfstak. Daar is niets raars aan, dat gebeurt bijvoorbeeld ook bij de duikers. Maar de uitzonderingen moeten niet anders worden dan andere uitzonderingen, om het op een beetje Woody Allen achtige manier te zeggen. Met andere woorden: geen uitzonderingen die niet nodig zijn en die ten koste gaan van de rechten van prostituees.

Maar als die prostitutiewet er komt, moeten er ook bedrijven zijn waar die wordt toegepast. We weten dat bepaalde gemeenten voorstander zijn van een prostitutiewet. We weten niet wat ze daarmee bedoelen want wij krijgen altijd te horen dat een gemeente niet over arbeidsrelaties gaat die ze nu juist wel in een prostitutiewet willen regelen. Maar we hopen niet dat iedere gemeente weer het wiel gaat uitvinden. En dat brengt me op het derde knelpunt: de rol van de gemeenten.

Waarom? Daarvoor keren we weer, en voor de laatste keer, terug naar het telefoongesprek. De vrouw refereerde aan de hele verschillende aanpakken van gemeenten. We horen de gekste dingen. Een gemeente wil bijvoorbeeld alleen vergunningen afgeven aan prostituees die gezondheidsverklaring kunnen overleggen. En dan zijn er gemeenten die net het wiel hebben uitgevonden: zoals Terneuzen.

Die gemeente kwam in het nieuws met het bericht dat men vergunningen aan prostituees en niet aan exploitanten wil afgeven. Dit met het nobele doel om uitbuiting van prostituees te voorkomen. Men had er verstandig aan gedaan om eerst bij prostituees te peilen of dit een goede aanpak is. Overigens een ingewikkelde onderneming, want wij hebben geen enkel prostitutiebedrijf in de gemeente Terneuzen kunnen vinden.

Vervolgens de kwestie van de individuele vergunningen. Gemiddeld een keer per jaar komt die discussie terug. En gemiddeld een keer per jaar komen we dan weer met dezelfde tegenargumenten.

1. Prostituees zijn wel bereid zich te melden als zelfstandig ondernemer in de zin van de belastingdienst maar niet in de zin van de Kamer van Koophandel. Met andere woorden, een status die te vergelijken is met de freelance journalist (wel BTW plichtig maar niet met de toeters en bellen van het ondernemerschap van de Kamer van Koophandel: inschrijving in het handelsregister met naam en adres, naar buiten treden met reclame en dergelijke, actieve deelname aan het economische verkeer) Met nog meer andere woorden: als je een groot

illegaal internet, escort en smscircuit wilt hebben, dan moet je vooral individuele prostituees vergunningplichtig stellen.

2. Wie gaat bepalen welke prostituee wel in aanmerking komt voor een vergunning en wie niet? En gaan gemeenten dan eindelijk dezelfde opvattingen over zelfstandig ondernemerschap hanteren, wat nu nog niet het geval is.

3. Weer een praktisch argument: er is een aantal prostituees dat mobiel is. Moeten zij in iedere gemeente weer een vergunning aan gaan vragen? Ten tweede doen gemeenten de deur op slot voor nieuwkomers op de markt. Ook voor nieuwere meer eigentijdse vormen van prostitutie.

Dus nogmaals, waar, in welke bedrijven wordt die prostitutiewet van kracht? De prostitutiewet wordt vaak verward met een kaderwet net als drank en horeca wet. Met zo'n wet kun je gemeenten op een lijn krijgen... Maar dat doen we wel een volgende keer.

Moet je nu concluderen dat de legalisering mislukt is? Ons antwoord is, nee. Maar het is wel vijf voor twaalf. Anders dreigen we de verworvenheden van de legalisering te verliezen. Die zijn bijvoorbeeld dat parttime werken mogelijk is en dat er minder tolerantie van misstanden. Maar volvoer de legalisering. Doorpakken... En geef nieuwe bedrijven een kans. Doe wat aan een eigentijdse invulling. Laat ons in het buitenland geen modderfiguur slaan.

Dus ja, een soort cao en ja, een beetje opporren van de gemeente, ja. Een escortwet a la Terneuzen, nee. Met een prostitutiewet kun je niet het stigma wegnemen. Maar het is altijd nog beter om gestigmatiseerd werk te doen met rechten dan gestigmatiseerd werk te doen zonder rechten.